

Hitekani u twa ku vava ekhwirini

Xitsonga

Ntlawa wa

5A

Elias Makhapa

LOKO U NGA SI HLAYA XITORI

Tigisisa leswaku u kota ku hlaya marito lama:

nchuluko, endzhaka, khwiri, ekhwirini, tswongiwa, vatswatsi, nwile, bodlhela

Hitekani u twa ku vava ekhwirini

Xitsonga

Ntlawa wa: 5A

ISBN: 978-1-77981-644-3

© 2023 Ulwazi Lwethu African Languages Literacy Project

Mutsari: Elias Makhapa

Muhundzuluxeri: Vutivi Shirinda

Muendli wa swifaniso: Dale Blankenaar

Nkhaviso na mpapfarhuto: Rock Bottom Graphic & Design

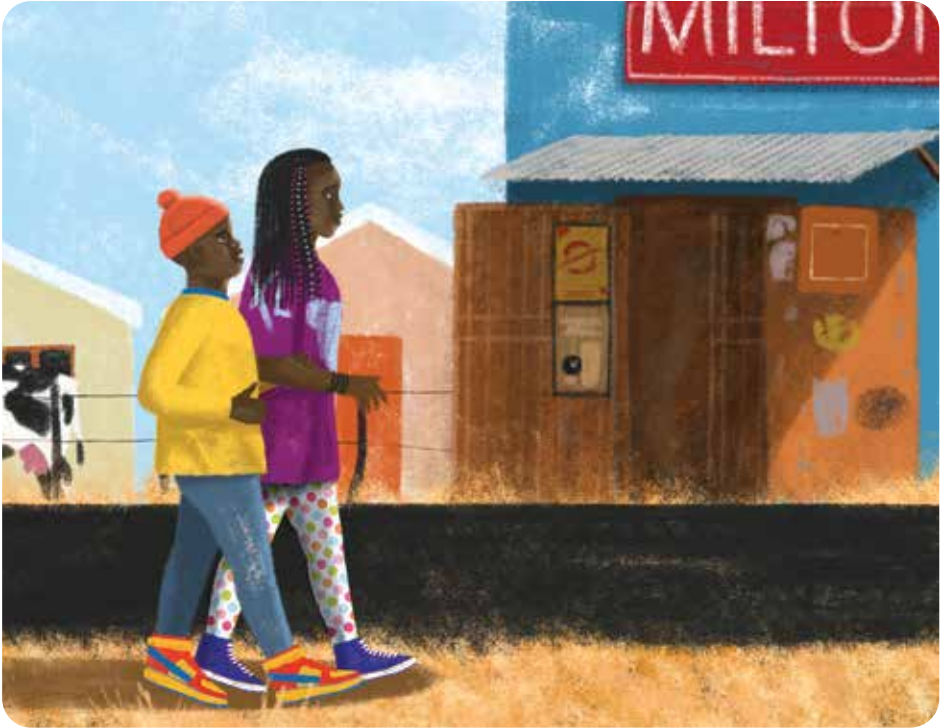
Nkandziyiso wo sungula ku kandziyisa 2023.

Hitekani u twa ku vava ekhwirini

Elias Makhapa

Hitekani wa vabya naswona Nsovo u n'wi
yisa etlililiki.

Hitekani a twa khwiri ri vava. Nsovo u ringetile ku n'wi nyika mirhi yo hlava kambe nchuluko wu nga yimi.

Va famba hi ku nonoka hikuva Hitekani a nga kotu ku famba hi ku hatlisa. U ti twa a nga ri na matimba, u koka milenge ya yena.

Va fika etliniki.

“Xana kuhoxeke yini?” ku vutisa muongori Rixile.

“Muongori, ndzi na nchuluko. Ndzi tlhela ndzi ti twa ndzi karhele,” ku hlamula Hitekani.

Muongori Rixile a n’wi tshineta kusuhi na yena. “Milomo ya wena yi omile na ku yevuka,” ku vula muongori Rixile.

“U languteka u nga ri na mati emirini. Leswi swi hi kwalaho ka nchuluko. Na hambi ku ri matihlo ya wena nghenile endzeni,” ku vula muongori Rixile.

“Swikombiso swin’wana hi leswi ku twa ku vava ehansi ka khwiri, ku hlanta na sululwani,” ku hlamusela muongori Rixile. “Xana wena u na swikombiso swihi?”

“Ndzi na swona hinkwaswo. Naswona ndzi tlhela ndzi ti twa ndzi tsanile,” ku hlamusela Hitekani.

“Loko u ri na nchuluko, swi hunguta swi halaki leswi nga eka miri wa wena. Nchuluko wu tlhela wu hunguta swilo swa nkoka emirini wa wena,” ku vula muongori Rixile.

“U fanele ku vuyisa mati lama ma nga lahleka emirini wa wena,” Muongori Rixile a hlamusela. “U nga pfanganyisa mpfanganyiso wo olova ku va u engetelela swihalaki emirini wa wena.”

Muongori Rixile u va kombile switirhisiwa swa ku endla mpfanganyiso wo olova:

1. Virisa mati kutani u ma tshika ya hola.
2. Chela tikhapu ta mune ta mati lawa ejekeni.
3. Pfanganyisa na swilepulana swimbirhi swa chukela na xin'we xa munyu.

Kutani a hlamusela, “Munyu wu vuyelerisa munyu lowu nga lahleka emirini. Mati ya vuyelerisa swihalaki leswi nga lahleka emirini. Chukele ri endla leswaku leswi hinkwaswo swi tswongiwa hi miri.”

“Vana va fanele ku nwa nghilazi yin’we ya mpfanganyiso hi nkarhi walowo. Kutani va nwa nghilazi yin’wani loko va heta ku ti pfuna kun’wani na kun’wani exihambukelweni. Endzhaka swona va nwa nghilazi yin’we eka awara yin’wana na yin’wana,” Muongori Rixile a hlamusela Sekuwana na Nsovo.

“Vatswatsi va fanele ku nwa tinghilazi timbirhi ta mpfanganyiso lowu hi nkarhi walowo. Kutani va nwa timbirhi nakambe endzhaka ku ti pfuna kun’wana na kun’wana exihambukelweni. Endzhaka swona va nwa tinghilazi timbirhi eka awara yin’wana na yin’wana,” Muongori Rixile a hlamusela ku yisa emahlweni.

Muongori Rixile u nyikile Hitekani nghilazi ya mpfanganyiso ku va a nwa. Kutani a va nyika bodlhela ra mpfanganyiso ku va va famba na rona ekaya. U tlherele a vula leswaku va fanele ku endla mpfanganyiso wa vona loko va fika ekaya.

Loko va fika ekaya, Nsovo u endlile mpfanganyiso wun'wana. Hitekani u nwile mpfanyanyiso lowu awara yin'wana na yin'wana ku kondza a ti twa a antswa. Hitekani a khensa swinene switsundzuxo swa muongori Rixile.

Readers

Ntlawa wa 1-2

- Xilamulana xa kahle
- A ku na mati
- Pfumi na Bobo
- Vuxa wa swikota ku basisa
- Switwari
- Vaboti vo pfuna
- Nyoka exivaleni!
- Xana xi nga haha?
- Dyambu na mpfula!
- Vun-we na Vutivi
- Misisi yikulu
- Ndzalama wa hlamala!
- Tatana u ta vuya rini?
- Chuchekani na pume
- A hi hlayiseni mati
- Jazi ro hundzuriwa
- Va le purasini
- Ndavi u lava ku penda
- Ndzilo!
- Vutshila wa gingirika!

Ntlawa wa 3

- Vanghana eka maxelo hinkwawo!
- Vanhwanyana na mbuti
- A ndzi tsakeli matsavu!
- Va na na vukheta, Khatisa
- Khavisani u vavisekile
- Tintangu tintshwa ta Kwetsimani
- Tsakeriwa loyi a tsakeke!
- Mukapu wo nandziha
- Mati hinkwakoko!
- Xibelani xa Kulani
- Rhoko yo saseka
- N'wamapurasi Endlani na minkawu
- Nkwangulatilo wa Nhlngano
- Moli na tikhirikete
- Vukahle u khoma khamba!
- Masingita ya timbewu
- Vuvabyi bya tinguluve
- Maqhingha ya Monyai
- Ku navela ka Rifumo ku humelela
- Mandza ya Mbhimbhi yo kajivela
- Ku dyondza hi ta machela
- Ku pfuna kokwana va hola
- Mieheketo ya Ntiyiso ya kahle
- Maendlelo ya VaVhenda
- Mangalani na Xalati
- Ku ringa swakudya swa Xivhenda
- Muhluri u kota ku hlaya nkarhi
- Mutlangi wa le henhla
- Ximilana xo horisa
- Bolo leyi nga lahleka
- Riendzo ro ya entangeni wa swiharhi

Ntlawa wa 4-5

- Ngwenya ya makwanga
- Xingwavila xa nsuku
- Tinyiko
- Lulama u tshama na rihanyo lerinene!
- Soweto
- Tinyoxi
- Xana i xihatla xa yini, Dzuniso?
- Hitekani u twa ku vava ekhwirini
- Tinxaka ta vutleketli
- Ku rihiseta ka tinkuzi
- Nhwanyana wo tlhariha
- Swi kulu eka mina!
- Masungulo mantshwa
- Vafana vo tlhariha
- Muphasi wa tihlampfi
- Nkelunkelu
- Mukhuhlwana
- Nghozi exirhapeni xa Kokwana
- N'warikolwani, wa nhenha!
- Ntanghu yo Saseka
- Norho wa Rilaveta

ZENEX
FOUNDATION

MOLTENO
INSTITUTE FOR LANGUAGE AND LITERACY
EST. 1974

Ulwazi Lwethu i phurojeke leyi nga simekiwa na ku nyikiwa mpfuno wa swa timali hi Zenex Foundation ku va yi hlulukisa nongonoko wa matsalwa ya ku hlaya na switirhisiwa swa nseketelo wa vadyondzisi leswi swi nga olova hi ku tirhisa tindzimi ta laha Afrika. Phurojeke leyi yi kongomisiwile eka ku dyondzisa na ku seketela vadyondzi eka Dyondzo ya Masungulo ku va va hlulukisa tindzimi ta vona ta le kaya ta ku hlaya na ku twisisa. Matsalwa yo hlaya ya tsariwile ro sungula hi tindzimi ta kaye ta Afrika hi ku tirhisana na Molteno Institute for Language and Literacies, Nelson Mandela Institute for Education and Rural Development, Room to Read South Africa, na Saide. Switirhisiwa hinkwaswo swi hlulukisiwa tanihi “Switirhisiwa swa Dyondzo leswi nga Pfuleka” kumbe “Open Education resources” (OER).

Please visit our website to download the full copy of this reader:
ulwazilwethu.org.za

Creative Commons Attribution-
NonCommercial-NoDerivatives
(CC BY-NC-ND) 4.0
International Licence

Disclaimer: You are free to download and share this work as long as you attribute Zenex Foundation, but you may not change this work in any way or use it commercially.

